



# Tỷ giá VND/USD 2008 Một năm nhiều biến động!

LÊ THỊ NGỌC DIỆP

Năm 2008 có thể nói là một năm đầy biến động đối với thị trường ngoại hối, đặc biệt là tỷ giá của cặp tiền tệ VND/USD. Cung cầu ngoại tệ không gặp nhau đã làm cán cân tỷ giá dao động liên tục, lệch khá xa vùng trung tâm chính là tỷ giá liên ngân hàng do Ngân hàng Nhà nước (NHNN) công bố.

## Diễn biến thị trường – Nguyên nhân

Thị trường ngoại tệ trong những tháng đầu năm 2008 khá ảm đạm, tâm lý tháo chạy khỏi đồng USD đã đẩy tiền VND tăng giá so với USD. Trong quý 1/2008, tỷ giá trên thị trường liên ngân hàng từ 16.112VND/USD (02/01/2008) rơi xuống 15.960VND/USD (31/03/2008) và thời điểm này trên thị trường tự do, có lúc giao dịch của cặp tiền tệ này đã rớt xuống chỉ còn 15.600VND/USD. Một số nguyên nhân khiến thị trường trong thời gian này thừa USD và tỷ giá VND/USD giảm là do:

- Lượng kiều hối dồn về cuối năm 2007 và đầu năm 2008 (Tết Âm lịch).
- Nhà đầu tư nước ngoài bán USD để mua trái phiếu chính phủ (khoảng 1,4 tỷ USD).
- Lạm phát tăng cao, NHNN không thể mua USD cung ứng VND ra thị trường vào thời điểm này được.
- Tâm lý của người dân về tình hình kinh tế thế giới có nhiều dấu hiệu suy thoái và lãi suất tiền gửi VND cao hơn USD đã thúc đẩy họ chuyển USD sang VND, điều này góp phần làm tỷ giá giảm thêm.

Thế nhưng sang nửa cuối quý 2/2008, thị trường lại rơi vào cơn sốt USD. Nguồn cung ngoại tệ giảm dẫn đến không đủ USD cung cấp (bán hoặc cho vay)

Năm 2009, cơ quan quản lý tiếp tục hoàn chỉnh khung pháp lý cho hoạt động của TTCK theo hướng thúc đẩy sự phát triển, tăng cường hiệu quả quản lý, giám sát đối với các hoạt động trên thị trường. Chính phủ đã ban hành nghị định thay thế Nghị định 14/2007/NĐ-CP về chứng khoán và TTCK, sửa đổi Nghị định 36/2007/NĐ-CP về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực chứng khoán, điều chỉnh nâng cao điều kiện thành lập và hoạt động của công ty chứng khoán... Trọng tâm hoạt động của UBCKNN bao gồm: thường xuyên theo dõi diễn biến hoạt động thị trường để kịp thời chỉ đạo và chủ động điều hành nhằm bình ổn thị trường; tổ chức tốt công tác theo dõi nắm bắt tình hình giao dịch và luân chuyển vốn của nhà đầu tư nước ngoài, cũng như nghiên cứu tình hình biến động của TTCK thế giới để báo cáo chính phủ; kiên quyết xử lý các hoạt động vi phạm, các tổ chức, cá nhân có hành vi làm giá, thao túng thị trường.

Tóm lại, sau rất nhiều mong đợi của thị trường, Bộ Tài chính đã trình chính phủ kiến nghị Quốc hội hoãn thuế thu nhập chứng khoán đến cuối năm sau. Bộ trưởng Bộ Tài chính Vũ Văn Ninh

cho biết, nếu chưa kịp thông qua, chính phủ có thể sẽ dùng các biện pháp kỹ thuật như đến cuối năm 2009 mới xem xét thu thuế, nếu có lãi thì mới thu, không lãi thì thôi.

Chính phủ cũng đã công bố những quyết sách cụ thể nhằm hỗ trợ doanh nghiệp đang gặp khó khăn. Ấn tượng nhất là giảm 30% thuế thu nhập doanh nghiệp ngay trong quý IV/2008 và dự kiến cả năm 2009; kéo dài thời gian gia hạn chậm nộp thuế từ 6 tháng lên 9 tháng; đẩy nhanh việc hoàn thuế giá trị gia tăng. Một con số cụ thể là 1 tỷ USD cũng được chi ra để kích cầu đầu tư. Con số này không thấm thía vào đâu so với đại kế hoạch hàng trăm tỷ USD của các nền kinh tế lớn, nhưng đối với Việt Nam, đó là con số không hề nhỏ, thể hiện quyết tâm của chính phủ.

Các giải pháp nêu trên là khá cụ thể, tích cực, nhưng dường như nhà đầu tư vẫn mong mỗi những biện pháp mạnh mẽ hơn khi diễn biến trên TTCK chưa được thể hiện rừ. Nhưng dù sao cũng phải thừa nhận là công tác điều hành kinh tế vĩ mô của chính phủ là bài toán, giải pháp thực thi tùy cơ hội vào mỗi thời kỳ ■





cho các doanh nghiệp nhập khẩu. Thị trường khát USD và ngân hàng công bố tỷ giá đưng trần biên độ của NHNN nhưng khi thực hiện giao dịch lại tính thông qua đồng tiền thứ ba, mà phổ biến là thông qua EUR hoặc tăng phí giao dịch mua bán ngoại tệ. Trên thị trường tự do cũng như thị trường ngân hàng tỷ giá đều ở mức cao nhất ngưỡng, có lúc đã lên tới 19.500VND/USD (ngày 18/06/2008) trong khi tỷ giá trên thị trường liên ngân hàng công bố 16.457VND/USD, tức mức trần được phép là 16.622VND/USD. Như vậy, mức chênh lệch giữa thị trường tự do với thị trường ngân hàng gần 3.000VND cho một USD. Chính điều này cũng đẩy tỷ giá của các ngoại tệ tự do chuyển đổi khác như AUD, CAD, CHF, JPY,... so với VND lên cao một cách bất thường do cách tính tỷ giá chéo thông qua tỷ giá VND/USD. Lý giải cho tình hình thị trường thời điểm này, có thể đề cập đến một số nguyên nhân sau:

- Nguồn USD của ngân hàng bị giảm do khách rút tiền gửi ngoại tệ trong quý 1/2008 để chuyển sang VND.
- NHNN cấp hạn mức nhập khẩu vàng cho các doanh nghiệp và các ngân hàng là 3,5 tấn vàng, do đó cầu USD cũng tăng cao (giá vàng trong nước thời điểm này cao hơn giá vàng thế giới).
- Nhu cầu mua ngoại tệ để thanh toán các hợp đồng đến hạn của các doanh nghiệp nhập khẩu tăng cao.

Để bình ổn tình hình này, NHNN đã ra văn bản nghiêm cấm thực hiện nghiêm cấm mua bán USD/VND thông qua một ngoại tệ thứ ba cũng như cấm bất kỳ hình thức thu phí nào đồng thời lập đường dây nóng để xử lý các trường hợp sai phạm. Động tác này cùng với việc nhu cầu mua ngoại tệ nhập khẩu giảm đã góp phần bình ổn và hạ nhiệt trên thị trường đến gần hết quý 3/2008. Thời gian này, tình hình ngoại tệ trên thị trường không căng thẳng, tỷ giá niêm yết tại các ngân hàng thường không hết biên độ trần cho phép. Tỷ giá trên thị trường tự do dao động quanh tỷ giá niêm yết tại các ngân hàng, có thời điểm còn thấp hơn.

Tuy nhiên, từ ngày 23/9 tỷ giá USD trên thị trường tự do lại dậy sóng, đánh dấu ngưỡng 17.000 VND/USD so với tỷ giá liên ngân hàng là 16.541VND/USD, mức chênh gần 3%. Đỉnh giá này trên thị trường tự do được duy trì cho đến thời điểm cuối năm 2008. Đỉnh điểm cao nhất trong quý 4/2008 là ngày 17/11, trên thị trường tự do 1USD đổi được 17.450VND trong khi đó tỷ giá của VCB là 16.985VND/USD và tỷ giá NHNN công bố là 16.490VND/USD. Có thể đưa ra một số lý do sau:

- Nhà đầu tư nước ngoài bán chứng khoán và trái phiếu dẫn đến tâm lý của nhiều người là họ đang rút USD về nước.
- Lãi suất tiền gửi VND tại các ngân hàng giảm mạnh tạo ra tâm lý giữ USD
- Trên thị trường tài chính quốc tế, đồng USD lên giá so với các ngoại tệ khác.

Như vậy, trong năm 2008, tỷ giá giao dịch USD/VND trên thị trường tự do đã tạo lập những cột mốc chính giảm xuống đáy 15.600VND/USD rồi tăng vọt lên đến 19.500VND/USD sau đó lại xuống dưới ngưỡng 17.000 VND/USD và đánh dấu sự tăng trở lại vào những tháng cuối năm 2008 là 17.950VND/USD.

**Giải pháp từ phía NHNN**

Trước tình hình ngoại tệ nhiều biến động như trên, trong năm 2008 NHNN đã phải sử dụng nhiều biện pháp để có thể bình ổn USD thương mại cũng như nguồn vốn USD. Trước hết điều chỉnh tỷ giá thông qua công cụ gián tiếp là tỷ giá liên ngân hàng gắn với biên độ điều chỉnh. Chỉ riêng trong năm 2008, NHNN đã ba lần thay đổi biên độ tỷ giá cho giao dịch mua bán giao ngay USD:

Giá trị biên độ	Văn bản quy định	Ngày áp dụng
từ ± 0,75% lên ± 1%	Quyết định số 504/2008/QĐ-NHNN ngày 07/03/2008	10/03/2008
từ ± 1% lên ± 2%	Quyết định số 1436/2008/QĐ-NHNN ngày 26/06/2008	27/06/2008
± 2% lên ± 3%	Quyết định số 2635/2008/QĐ-NHNN ngày 06/11/2008	07/11/2008

Như vậy, chỉ trong vòng 8 tháng, NHNN đã cho phép đồng USD tăng hoặc giảm giá thêm so với VND là 2,25%. Với mỗi thời điểm của thị trường, các văn bản ra đời ít nhiều cũng có tác động tích cực và góp phần thực thi chính sách tiền tệ. Bên cạnh điều chỉnh về biên độ tỷ giá thì NHNN còn ban hành một số văn bản nhằm điều tiết nguồn ngoại tệ trên thị trường. Trước tiên là quyết định 09/2008/QĐ-NHNN ngày 10/04/2008 về cho vay bằng ngoại tệ của tổ chức tín dụng đối với khách hàng là người cư trú đã không cho phép vay để chiết khấu bộ chứng từ xuất khẩu và vay thực hiện dự án sản xuất xuất khẩu. Động thái này đã góp phần giảm cầu ngoại tệ trên thị trường. Tiếp đến, để điều hành tỷ giá, NHNN còn ban hành quy định về việc nghiêm cấm thực hiện mua bán VND/USD thông qua đồng tiền thứ ba nhằm “lách” quy định về biên độ giao ngay USD đồng thời chấn chỉnh hoạt động của các bàn thu đổi ngoại tệ.

Các quyết định trên kết hợp với gói giải pháp kiểm chế lạm phát đã góp phần điều chỉnh tỷ giá VND/USD đi vào quy củ hơn. Tuy nhiên, những biến động tỷ giá cuối năm 2008 tạo ra một tâm lý về sự bất ổn kéo dài sang năm 2009. Và chúng ta hi vọng cơ quan điều hành sẽ có những ứng xử hợp lý, kịp thời

